C/2024/3415

2024.6.3.

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

A 2023-ban forgalomban lévő kibocsátási egységek teljes számának a 2003/87/EK irányelvvel létrehozott uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer keretébe tartozó piaci stabilizációs tartalék működése céljából történő közzététele

(C/2024/3415)

1. BEVEZETÉS

2015-ben az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa elfogadta az (EU) 2015/1814 határozatot ([1]) (a továbbiakban: a piaci stabilizációs tartalékról szóló határozat), hogy a 2003/87/EK irányelv ([2]) (a továbbiakban: EU ETS irányelv) által létrehozott uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer (ETS) keretében piaci stabilizációs tartalékot hozzon létre. A tartalék létrehozásának célja annak elkerülése, hogy az uniós szén-dioxid-piacon a kibocsátási egységek tekintetében strukturális többlet alakuljon ki, mivel ez azt a kockázatot hordozza, hogy az EU ETS nem tud olyan megfelelő beruházási ösztönzőkkel szolgálni, amelyek elősegítenék az EU kibocsátáscsökkentési céljainak költséghatékony elérését. Célja továbbá az, hogy az EU ETS-t ellenállóbbá tegye a kereslet és a kínálat közötti egyensúlyhiánnyal szemben, lehetővé téve ezáltal az EU szén-dioxid-piacának zökkenőmentes működését. A tartalék 2019 januárjában kezdte meg működését.

A piaci stabilizációs tartalékról szóló határozat 1. cikkének (4) bekezdése értelmében a tartalék működése céljából a Bizottság minden évben közzéteszi az előző évben forgalomban lévő kibocsátási egységek teljes számát (TNAC). Ez a számadat határozza meg, hogy a kibocsátási egységek bizonyos részét kivonják-e az árverési mennyiségből és a tartalékba helyezik, vagy felszabadítják a tartalékból, és árverésre bocsátják. A TNAC éves közzététele ezért a piaci stabilizációs tartalék és az EU ETS lényeges eleme.

A Bizottság 2023. május 15-én közzétette a 2022-re vonatkozó TNAC-t, amely 1 134 794 738 volt ([3]). Ennek megfelelően a 2023. szeptember 1. és 2024. augusztus 31. közötti időszakban a tartalékba helyezendő kibocsátási egységek száma 272 350 737 volt. A tartalékban lévő, 2023. január 1-jén érvénytelenített kibocsátási egységek száma összesen 2 515 135 787 volt.

Ez a közlemény a TNAC nyolcadik közzététele, és 2023-ra vonatkozik. Részletesen bemutatja az adatok alapjául szolgáló számítást és tartalmazza a 2024. szeptember 1. és 2025. augusztus 31. között tartalékba helyezendő kibocsátási egységek számát. Feltünteti továbbá a tartalékban lévő, 2024. január 1-jén érvénytelenített kibocsátási egységek számát.

A közlemény kiemeli a piaci stabilizációs tartalék működésében bekövetkezett, az „Irány az 55%!” jogalkotási csomag keretében – a piaci stabilizációs tartalékról szóló határozat ([4]) és az EU ETS irányelv ([5]) felülvizsgálatának részeként – bevezetett jelentős változtatásokat, valamint az energiaválságra adott uniós válasz részeként elfogadott (EU) 2023/435 rendeletben ([6]) (a továbbiakban: REPowerEU-rendelet) meghatározott módosításokat.

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/1814 határozata (2015. október 6.) az üvegházhatású gázok uniós kibocsátáskereskedelmi rendszeréhez piaci stabilizációs tartalék létrehozásáról és működtetéséről, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 264., 2015.10.9., 1. o.).

([2]) Az Európai Parlament és a Tanács 2003/87/EK irányelve (2003. október 13.) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról (HL L 275., 2003.10.25., 32. o.).

([3]) C/2023/2929 – A Bizottság közleménye – A 2022-ben forgalomban lévő kibocsátási egységek teljes számának a 2003/87/EK irányelvvel létrehozott uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer keretébe tartozó piaci stabilizációs tartalék működése céljából történő közzététele, 2023/C 172/01 (HL C 172., 2023.5.15., 1. o).

([4]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/852 határozata (2023. április 19.) az (EU) 2015/1814 határozatnak a 2030-ig az uniós üvegházhatásúgázkibocsátás-kereskedelmi rendszerhez tartozó piaci stabilizációs tartalékba helyezendő kibocsátási egységek száma tekintetében történő módosításáról (HL L 110, 2023.4.25..). Lásd az egységes szerkezetbe foglalt szöveget.

([5]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/959 irányelve (2023. május 10.) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Unión belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról szóló 2003/87/EK irányelv, valamint az üvegházhatású gázok uniós kibocsátáskereskedelmi rendszeréhez piaci stabilizációs tartalék létrehozásáról és működtetéséről szóló (EU) 2015/1814 határozat módosításáról (HL L 130., 2023.5.16., 1. o.). Lásd az egységes szerkezetbe foglalt szöveget.

([6]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

2. A PIACI STABILIZÁCIÓS TARTALÉK MŰKÖDÉSE

A piaci stabilizációs tartalék automatikusan működésbe lép, amint a TNAC meghalad egy előre meghatározott szintet. A kibocsátási egységeket kivonják az árverésre kerülő mennyiségből, és tartalékba helyezik, amint a TNAC meghaladja a 833 milliós küszöbértéket. A tartalékba helyezési arány a TNAC 24 %-a, amennyiben ez a szám meghaladja az 1 096 milliót. Ha a TNAC 833 millió és 1 096 millió között van, a bevitel a TNAC és a 833 millió közötti különbség. Ha a TNAC a 400 milliós küszöbérték alatt van, akkor 100 millió kibocsátási egységet felszabadítanak és árverésre bocsátanak. A kibocsátási egységeket egy 12 hónapos időszak alatt vagy a tartalékba helyezik, vagy felszabadítják a tartalékból. 2023-tól kezdődően a tartalékban lévő, a 400 milliós küszöbértéket meghaladó kibocsátási egységek már nem érvényesek.

A piaci stabilizációs tartalékról szóló határozat 1. cikkének (5) bekezdése értelmében és e közleménnyel összhangban a 2023. december 31 -i TNAC 24 %-át vagy a TNAC és a 833 millió közötti különbséget a 2024. szeptember 1-jével kezdődő 12 hónapos időszak alatt tartalékba helyezik. Ennek megfelelő számú kibocsátási egység kerül levonásra az uniós tagállamoknak, az Európai Gazdasági Térség három országának – az Európai Szabadkereskedelmi Társulás országainak – Izlandnak, Liechtensteinnek és Norvégiának –, valamint az észak-írországi villamosenergia-termelés tekintetében az Egyesült Királyságnak az árverésre bocsátott mennyiségéből. Ezeket az egyes országok által árverés útján értékesítendő kibocsátási egységek részarányából vonják le.

A piaci stabilizációs tartalékról szóló határozat 1. cikkének (5) bekezdése értelmében 2030. december 31-ig az EU ETS ([7]) keretében a szolidaritás és a növekedés céljából kiosztott kibocsátási egységeket nem veszik figyelembe a vonatkozó részarányoknak a piaci stabilizációs tartalék működésének céljára történő kiszámításához.

A REPowerEU-rendelet módosítja az EU ETS irányelvet annak érdekében, hogy a piaci stabilizációs tartalékról szóló határozat 1. cikkének (5a) bekezdésétől eltérve a piaci stabilizációs tartalékban található 27 millió ki nem osztott kibocsátási egységet az Innovációs Alap számára használjanak fel. Ezeket levonnák azon ki nem osztott kibocsátási egységek teljes mennyiségéből, amelyeket egyébként a 2030. december 31-ig tartó időszakban érvénytelenítenének. Ez a módosítás már azelőtt hatályba lépett, hogy a tartalékban lévő, 400 milliós küszöbértéket meghaladó kibocsátási egységeket 2024. január 1-jén érvénytelenítették.

3. A FORGALOMBAN LÉVŐ KIBOCSÁTÁSI EGYSÉGEK TELJES SZÁMA

A piaci stabilizációs tartalékról szóló határozat 1. cikkének (4) bekezdése értelmében az adott évben forgalomban lévő kibocsátási egységek teljes száma „*a 2008. január 1-je óta eltelt időszakban létesítmények és hajózási társaságok tekintetében kiadott és a tartalékba nem helyezett kibocsátási egységek összesített száma, beleértve a szóban forgó időszakban a 2003/87/EK irányelv 2018. március 18-án hatályos változata 13. cikkének (2) bekezdése értelmében kiadott kibocsátási egységek számát és az EU ETS hatálya alá tartozó létesítmények által az adott év december 31-ig a nemzetközi jóváírás igénybevételére vonatkozóan gyakorolt jogokat, valamint levonva az EU ETS hatálya alá tartozó létesítmények és hajózási társaságok 2008. január 1. és az ugyanazon adott év december 31. közötti hitelesített kibocsátásának tonnában kifejezett összesített mennyiségét és a 2003/87/EK irányelv 12. cikkének (4) bekezdése értelmében esetlegesen törölt kibocsátási egységek számát*”.

Vagyis röviden, a piaci stabilizációs tartalék működése szempontjából releváns TNAC kiszámítása az aktualizált képlettel történik:

$$\text{TNAC} = \text{kínálat} - \text{kereslet}$$

A számítás két elemét részletesen e közlemény ismerteti. Az összes számadat áttekintését a táblázat vége tartalmazza.

A piaci stabilizációs tartalékról szóló határozat 1. cikkének (4a) bekezdése értelmében a légi közlekedésből származó kibocsátások és a légi közlekedésből származó hitelesített kibocsátások tekintetében 2024. január 1-jétől kiadott kibocsátási egységeket figyelembe veszik a TNAC 2024-re vonatkozó kiszámításakor.

Az EU ETS irányelv értelmében az EU ETS 2024. január 1-jétől kiterjed a tengeri szállítási tevékenységekből származó kibocsátásokra, és a hajózási társaságok keresletét és kínálatát figyelembe fogják venni a TNAC 2024-re vonatkozó kiszámításakor.

([7]) A 2003/87/EK irányelv 10. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében.

Kínálat

Az uniós szén-dioxid-piacon a kibocsátási egységek kínálata a következő elemekből áll:

— Az EU ETS 2. szakaszából (2008–2012) átvezetett kibocsátási egységek ([8]), amelyek összege **1 749 540 826** volt ([9]).

— A 2013. január 1. és 2023. december 31. között ingyenesen kiosztott kibocsátási egységek száma, ideértve az új belépők részére fenntartott tartalékból (NER) kiosztott egységeket is. Ez a mennyiség **8 222 698 758** kibocsátási egységet tesz ki ([10]).

— A 2013. január 1. ([11]) és 2023. december 31. között árverésre bocsátott kibocsátási egységek, valamint az (EU) 2018/842 rendelet ([12]) (a továbbiakban: közös kötelezettségvállalási rendelet) 6. cikke alapján 2021–2023-ban rugalmassági célokra felhasznált kibocsátási egységek. A közös aukciós platformon és a releváns saját aukciós platformokon rendezett árverésekről készült jelentések ([13]) szerint a – többek között az ún. „korai aukciókon" – árverésre bocsátott kibocsátási egységek száma **7 591 181 500** volt. Ehhez a mennyiséghez **21 641 364** kibocsátási egységet kell hozzáadni a közös kötelezettségvállalási rendelet ([14]) 6. cikkének (2) bekezdésében meghatározott rugalmassági mechanizmus jegyében.

— A NER300 program céljából pénzesített kibocsátási egységek. Az Európai Beruházási Bank összesen **300 000 000** kibocsátási egységet pénzesített.

— A kibocsátások tekintetében 2020. december 31-ig igénybe vett nemzetközi jóváírások ([15]). A létesítmények **497 248 017** nemzetközi jóváírást használtak fel az általuk generált kibocsátásokra ([16]).

— A piaci stabilizációs tartalékról szóló határozat 1. cikkének (4) bekezdése értelmében a piaci stabilizációs tartalékba helyezett kibocsátási egységeket **már nem veszik figyelembe a TNAC kiszámításakor**.

([8]) Az EU ETS 2. szakaszában (2008–2012) kiadott kibocsátási egységeket, amelyeket nem adtak át hitelesített kibocsátások fedezésére, illetve nem töröltek, átvezették az EU ETS 3. szakaszának (2013–2020) elején történő felhasználásra. Ezeket a kibocsátási egységeket törölték, és ezzel egyidejűleg azonos számú kibocsátási egységet hoztak létre a 3. szakaszban. Így ez a szám az EU ETS 3. szakaszának kezdetén forgalomban lévő kibocsátási egységek pontos számát tükrözi.

([9]) COM(2015) 576 – A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – Éghajlat-politikai eredményjelentés, amely tartalmazza az európai szén-dioxid-piac működéséről szóló jelentést és a szén-dioxid geológiai tárolásáról szóló 2009/31/EK irányelv felülvizsgálatáról szóló jelentést.

([10]) Az európai uniós ügyleti jegyzőkönyv (EUTL) 2024. április 1-jei kivonata alapján.

([11]) Ebbe a mennyiségbe beleszámítanak a „korai aukciók", azaz a 3. szakaszra (2013–2020) érvényes, 2013. január 1-je előtt árverésre bocsátott kibocsátási egységek.

([12]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/842 rendelete (2018. május 30.) a Párizsi Megállapodásban vállalt kötelezettségek teljesítése érdekében a tagállamok által 2021-től 2030-ig kötelezően teljesítendő, az éghajlat-politikai fellépéshez hozzájáruló éves üvegházhatásúgázkibocsátás-csökkentések meghatározásáról, valamint az 525/2013/EU rendelet módosításáról (HL L 156., 2018.6.19., 26. o.).

([13]) Árverési jelentések: Európai Energiatőzsde (EEX) és Interkontinentális Tőzsde (ICE).

([14]) Az (EU) 2018/842 rendelet egy egyszeri rugalmassági mechanizmust biztosít, amelynek révén a tagállamok 2021 és 2030 között együttesen legfeljebb 100 millió EU ETS kibocsátási egységet törölhetnek annak érdekében, hogy teljesíthessék az említett rendelet szerinti üvegházhatásúgázkibocsátás-csökkentési célkitűzéseiket. A rugalmasság azokra a tagállamokra vonatkozik, amelyek célértékei jelentősen meghaladják mind az uniós átlagot, mind pedig a költséghatékony csökkentéshez szükséges potenciáljukat, továbbá azokra a tagállamokra, amelyek 2013-ban nem osztottak ki ingyenesen EU ETS kibocsátási egységeket ipari létesítmények számára. Törlésre az érintett tagállam árverés útján értékesítendő mennyiségéből kerül sor a 2003/87/EK irányelv 10. cikkének megfelelően. A törölt kibocsátási egységek forgalomban lévő EU ETS kibocsátási egységeknek minősülnek az adott évben forgalomban lévő kibocsátási egységek teljes számának a piaci stabilizációs tartalék működése céljából történő meghatározásakor.

([15]) A nemzetközi jóváírások nem használhatók fel az EU ETS 4. szakaszában (2021–2030) való megfelelésre.

([16]) Az EUTL 2024. április 1-jei kivonata alapján. Ez csak azokra a nemzetközi jóváírásokra vonatkozik, amelyeket az EU ETS 3. szakaszában (2013–2020) váltottak be európai kibocsátási egységekre. A 2. szakaszból átvezetett kibocsátási egységek száma körülbelül 1,1 milliárd, az EU ETS 2. szakaszában (2008–2012) megfelelési célra közvetlenül felhasználható nemzetközi jóváírást foglal magában.

Kereslet

Az uniós szén-dioxid-piacon a kibocsátási egységek iránti kereslet a létesítmények 2013. január 1. ([17]) és 2023. december 31. közötti teljes hitelesített összkibocsátását foglalja magában, ami **17 269 905 658** tonnát ([18]) tett ki, valamint az ebben az időszakban az ETS-irányelv 12. cikkének (4) bekezdése alapján törölt kibocsátási egységeket, melyek száma **668 272** volt.

A forgalomban lévő kibocsátási egységek teljes száma

A fentiek alapján a TNAC 2023-ban **1 111 736 535** kibocsátási egységnek felel meg.

A piaci stabilizációs tartalékba állománya

Egyes kibocsátási egységek 2023. január 1-jei érvénytelenítését követően 486 087 000 kibocsátási egység maradt tartalékban.

A TNAC-ről szóló, elmúlt évekbeli közlemények alapján a következő mennyiségű kibocsátási egységet helyezték tartalékba:

— **231 874 266** kibocsátási egység 2023. január 1. és 2023. augusztus 31 között; ([19])

— **90 783 578** kibocsátási egység 2023. szeptember 1. és 2023. december 31 között ([20]).

2023. december 31-én a piaci stabilizációs tartalékban **808 744 844** kibocsátási egység volt. Ebből a mennyiségből 27 millió kibocsátási egységet különítettek el az Innovációs Alap számára az ETS-irányelv 10e. cikkének (4) bekezdése alapján.

2024. január 1-jén e kibocsátási egységek közül **381 744 844**-et érvénytelenítettek a piaci stabilizációs tartalékról szóló határozat 1. cikkének (5a) bekezdése alapján. A tartalék fennmaradó állománya **400 000 000** kibocsátási egységet tesz ki.

4. **KÖVETKEZTETÉS**

A piaci stabilizációs tartalékról szóló határozattal összhangban a 2024. szeptember 1-jétől 2025. augusztus 31-ig tartó 12 hónapos időszakban összesen **266 816 768** kibocsátási egységet helyeznek a piaci stabilizációs tartalékba.

A TNAC-nek a piaci stabilizációs tartalék céljából történő következő évi közzététele határozza meg a tartalék 2025 szeptembere és 2026 augusztusa közötti működését.

([17]) A 2008–2012 közötti időszak (2. szakasz) hitelesített kibocsátásainak felel meg, lásd a 8. lábjegyzetet.

([18]) A hitelesített összkibocsátás az EUTL-ből 2024. április 1-jén kivonatolt adatokon alapul. Ez a számadat figyelembe veszi a 2024. március 31-ig – az EU ETS szerinti jelentéstételi határidőig – bejelentett hitelesített kibocsátásokat. Az ezen időpontot követően bejelentett kibocsátások nem szerepelnek az összmennyiségben.

([19]) C/2022/2780 – A Bizottság közleménye – A 2021-ben forgalomban lévő kibocsátási egységek teljes számának a 2003/87/EK irányelvvel létrehozott uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer keretébe tartozó piaci stabilizációs tartalék működése céljából történő közzététele, valamint a 2013–2020 közötti időszakban ki nem osztott kibocsátási egységek számának közzététele, 2022/C 195/02 (HL C 195., 2022.5.13., 2. o.). Helyesbítés a közleményhez – C(2022) 4874. Amint azt e közlemény 5. pontja megállapította, 2022. szeptember 1. és 2023. augusztus 31. között 347 811 404 kibocsátási egység kerül a piaci stabilizációs tartalékba. A 2023. január 1. és augusztus 31. közötti időszaknak megfelelő mennyiség 231 874 266 volt.

([20]) C/2023/2929, a fent említettek szerint. Amint azt e közlemény 4. pontja megállapította, 2023. szeptember 1. és 2024. augusztus 31. között 272 350 737 kibocsátási egység kerül a piaci stabilizációs tartalékba. A 2023. szeptember 1. és december 31. közötti időszaknak megfelelő mennyiség 90 783 578 volt.

ÁTTEKINTÉS

Kínálat	
a) A 2. szakaszból átvezetett kibocsátási egységek (2008–2012)	1 749 540 826
b) A 2013. január 1. és 2023. december 31. között ingyenesen kiosztott kibocsátási egységek száma, ideértve az új belépők részére fenntartott tartalékból (NER) származókat is.	8 222 698 758
c) A 2013. január 1. és 2023. december 31. között árverésre bocsátott kibocsátási egységek, beleértve a korai aukciókon árverésre bocsátottakat is.	7 591 181 500
d) A 2021–2023-ban az (EU) 2018/842 rendelet 6. cikke szerinti rugalmassági mechanizmus keretében felhasznált kibocsátási egységek	21 641 364
e) A NER300 program céljából pénzesített kibocsátási egységek.	300 000 000
f) A kibocsátások tekintetében 2020. december 31-ig felhasznált nemzetközi jóváírások.	497 248 017
Összesen (kínálat)	18 382 310 465
Kereslet	
a) Az EU ETS hatálya alá tartozó, helyhez kötött létesítmények 2013. január 1. és 2023. december 31. közötti hitelesített kibocsátása (tonnában)	17 269 905 658
b) A 2003/87/EK irányelv 12. cikkének (4) bekezdése alapján 2023. december 31-ig törölt kibocsátási egységek	668 272
Összesen (kereslet)	17 270 573 930
A forgalomban lévő kibocsátási egységek teljes száma	1 111 736 535

A piaci stabilizációs tartalék állománya	
A 2023. december 31-én a piaci stabilizációs tartalékban lévő kibocsátási egységek	808 744 844
A 2003/87/EK irányelv 10e. cikkének (4) bekezdése alapján az Innovációs Alap számára elkülönített kibocsátási egységek	27 000 000
A 2024. január 1-jén érvénytelenített kibocsátási egységek	381 744 844
A 2024. január 1-jén a piaci stabilizációs tartalékban lévő kibocsátási egységek	400 000 000